

NEWS LETTER

Kamenjak
JAVNA USTANOVA KAMENJAK

HUMANITA

Teme

Primjeri dobre prakse

Metode praćenja

Invazivne strane vrste

Upravljanje sukobima između ljudi i prirode

Poštovani dionici,

dobrodošli u naš drugi newsletter! Ovo je drugo razdoblje u projektu i s veseljem želimo s Vama podijeliti sve vijesti o našem dosadašnjem napretku u **HUMANITA** projektu. Bili smo vrlo aktivni i postigli smo važan napredak u svim područjima, od praćenja utjecaja turista na okoliš unutar zaštićenih područja, istraživanja najnovijih metoda i najbolje prakse, do razvoja inovativnih metoda praćenja i skupova podataka za otkrivanje ekoloških utjecaja turista, i upravljanje sukobima između ljudi i prirode. **Nadamo se da ćete uživati u ovom izdanju newslettera i pozivamo Vas da nas kontaktirate za sva pitanja koja imate.**

Praćenje utjecaja turista na okoliš unutar zaštićenih područja, najnovije metode i najbolja praksa

Izvešće o primjerima dobre prakse

Tijekom posljednjeg razdoblja projekta postigli smo značajnu prekretnicu kroz naše napore u Interreg Central Europe **HUMANITA** projektu. Nakon "Radionice dobre prakse o praćenju posjetitelja i njihovog utjecaja na okoliš" usredotočili smo se na sažimanje naših saznanja i objavili naše prvo izdanje – **"Izveštaj o primjerima dobre prakse za praćenje utjecaja turizma na okoliš unutar zaštićenih područja"**.

Tijekom trajanja projekta istražujemo primjere dobre prakse u zaštićenim područjima provedenih od strane znanstvenih institucija diljem svijeta. Naša inicijativa uključuje sveobuhvatno istraživanje i održavanje radionica sa stručnjacima koji imaju iskustva u praćenju utjecaja posjetitelja na okoliš.

Izveštaj nudi sveobuhvatan pregled turizma u zaštićenim područjima i povezanih ekoloških utjecaja. Upustili smo se detaljno u različite aktivnosti usmjerene na identifikaciju primjera dobre prakse u praćenju tih utjecaja. Naša ključna područja uključuju praćenje posjetitelja, divljih životinja, vegetacije, erozije i onečišćenja.

Ovaj izveštaj predstavlja bazu saznanja prikupljenih iz radionica i istraživanja koje su proveli naši cijenjeni projektni partneri. Praktično znanje koje su podijelili stručnjaci pažljivo je prikazano unutar njegovih poglavlja. Nadalje, rezultati istraživanja naših projektnih partnera sažeti su u sveobuhvatan informativni letak na kraju izveštaja.

Srdačno pozivamo sve dionike, upravitelje zaštićenih područja, zaljubljenike u okoliš i sve koji su zainteresirani za očuvanje naših prirodnih blaga. Zaronite u ovaj izvještaj i istražite bogatstvo znanja koje sadrži!

Izveštaj o utjecajima na pilot lokacijama

Tijekom proteklih nekoliko mjeseci, **naši predani projektni partneri marljivo su radili na izradi "Izveštaja o utjecajima turizma na okoliš"**, prilagođenog svakoj od naših pilot lokacija. Naši cijenjeni partneri iz zaštićenih područja temeljito su prikupljali relevantne podatke, postavljajući temelje za ove sveobuhvatne izvještaje. Cilj je bio pružiti detaljan prikaz ekološkog stanja svake lokacije, napora u praćenju i opsega turističke aktivnosti.

Ovi izvještaji ne samo da nude široki pregled zaštićenih područja, već se također fokusiraju na naše pilot lokacije, gdje će se odvijati različite aktivnosti praćenja u sklopu **projekta HUMANITA**. Ono što ove izvještaje čini stvarno neprocjenjivima jest sažetak prošlih postignuća kao i predstavljanje trenutnih napora. Također precizno određuju područja gdje je potrebno dodatno praćenje, otvarajući put za buduće aktivnosti projekta.

Izveštaji iz svih pet (5) sudjelujućih zaštićenih područja bit će dostupni na našoj web stranici. Ovaj sveobuhvatan resurs služit će kao riznica prirodnih i turističkih saznanja, usmjeravajući naš zajednički put prema održivim ekološkim praksama.

Razvoj inovativnih metoda praćenja i skupova podataka za prepoznavanje utjecaja turista na okoliš

Nakon početnog pripremnog razdoblja **projekta HUMANITA**, sve aktivnosti povezane s **radnim paketom 2** spremne su započeti! S određenim kratkoročnim isporučevinama i drugim zadacima koji će trajati do kraja projekta, **drugo razdoblje** označava početak raznovrsnih aktivnosti koje uključuju sve partnere i pilot lokacije.

Izgradnja baze podataka

S obzirom na količinu i raznovrsnost planiranih aktivnosti praćenja tijekom trogodišnjeg razdoblja projekta, uspostava namjenskog prostora za prikupljanje i upravljanje svim podacima je obavezni zahtjev. Zapravo, jedna od isporučevina planiranih za drugo razdoblje uključuje dizajn i implementaciju relacijske baze podataka koja će pružiti zajedničku platformu za sve partnere kako bi pohranili svoje skupove podataka. Tijekom ovog razdoblja, definirana je struktura baze podataka, a nadolazeći razvoji bit će usmjereni na integriranje uzoraka podataka iz pilot područja kako bi se osigurala operativna funkcionalnost.

Aktivnosti na pilot lokacijama

Osnova radnog paketa 2 leži u razvoju inovativnih metoda praćenja, što je službeno započelo u drugom razdoblju. Iako je bilo planirano da ova aktivnost započne u drugom razdoblju, partneri su željeli krenuti s tim akcijama na svojim pilot lokacijama od samog početka projekta, testirajući nove instrumente s aktivnostima na terenu i ostvarujući preliminarne rezultate. **S početkom proljetne sezone 2024. godine partneri će primijeniti stečeno znanje i službeno započeti istraživanja na terenu, te instalaciju novih uređaja i prikupljanje uzoraka na svim pilot lokacijama.**

Participativno praćenje

Jedan od ciljeva **HUMANITA** projekta je dizajnirati odgovarajuće alate za aktivnosti građanske znanosti, uključujući turiste i posjetitelje u proces prikupljanja podataka unutar zaštićenih područja. Radni paket 2 uključuje isporučevinu posvećenu ovoj temi, s ciljem razvoja i pružanja alata za participativne aktivnosti praćenja, poput detekcije korištenja staza putem GPS podataka i identifikacije **invazivnih i neautohtonih biljnih vrsta**. Što se tiče redovitih aktivnosti praćenja, rezultati participativnog praćenja bit će integrirani u bazu podataka kako bi se poboljšalo naše znanje o interakciji između turista i zaštićenih područja. Partneri će provesti različite vrste participativnog praćenja. Primjerice, participativno praćenje invazivnih vrsta će nadopuniti uzorke eDNK u **UNESCO Globalnom Geoparku Karawanken-Karavanke** koje provodi **Carinthia Sveučilište primijenjenih znanosti** putem platforme **iNaturalist**.

www.inaturalist.org/projects/invasive-alien-species-geopark-karawanken-karavanke

Fotografije: Urash Gabrner

Kao dio našeg **Interreg Central Europe HUMANITA** projekta i u kontekstu participativnog praćenja, istražujemo područje građanske znanosti kako bismo bolje razumjeli **invazivne strane vrste** u partnerstvu s **Geoparkom Karawanken-Karavanke**. Građanska znanost je istraživačka metoda koja osnažuje volontere, bez obzira na njihovo znanstveno obrazovanje, da doprinesu vrijednim podacima. Zahvaljujući napretku tehnologije, sudionici se sada mogu lako uključiti putem svojih omiljenih mobilnih aplikacija.

Koristimo priliku predstaviti projekt u suradnji s **Carinthia Sveučilište primijenjenih znanosti** i **UNESCO Global Geopark Karawanken-Karavanke**. Alat koji su izabrali je platforma **iNaturalist** – mreža gdje se građani-znanstvenici i biolozi udružuju kako bi dokumentirali i dijelili opažanja bioraznolikosti. Za potpuni unos, građani-znanstvenici trebaju učitati slike biljke i okoline, naziv vrste i lokaciju njihovog nalaza.

Pozivamo Vas da budete dio našeg iNaturalist projekta, gdje Vaša opažanja mogu napraviti stvarnu razliku. Vaši doprinosi pomoći će nam razumjeti kako se invazivne vrste šire duž planinarskih staza u području, usmjeravajući napore zaštite u godinama koje dolaze. **Krećemo od proljeća 2024. godine, a danas Vas pozivamo da se pridružite našoj zajednici.**

Foto: Umesh Grabner

Upravljanje sukobom između ljudi i prirode

Istraživanje stavova turista o prirodi i zaštićenim područjima: što nam govori HUMANITA-ino istraživanje?

Analiza anketa koje su provedene među turistima na pet pilot područja projekta, posebno od srpnja do listopada 2023. godine, pokazala je zanimljive rezultate o njihovim navikama kao i o znanju šire javnosti o prirodnim vrijednostima okruženja u kojem se nalaze. Cilj studije je interpretirati podatke koje su posjetitelji pružili, opisujući njihove navike i izbore u istraživanju i interakciji s područjima, svjesnost o utjecajima na koje su različiti prirodni čimbenici izloženi, te općenito, osjetljivost s kojom se nastoji očuvati iskustvo kontakta s prirodom i njenim osjetljivim ravnotežama.

Svjesni smo da većina sudionika pretežno sudjeluje u šetnji i planinarskim aktivnostima, često ponovno posjećujući poznata zaštićena područja i prirodne lokacije duž dobro poznatih staza i putova. **Više od 80% sudionika u anketi kaže da ono što najviše cijene na izletu jest ljepota i veličanstvenost prirodne baštine koju teritoriji nude, a više od trećine tvrdi da ih privlače mogućnosti bavljenja sportom i rekreacijom.** Mogućnost susreta ili jednostavno promatranja divljih životinja također je razlog za privlačenje i zanimanje dijela javnosti.

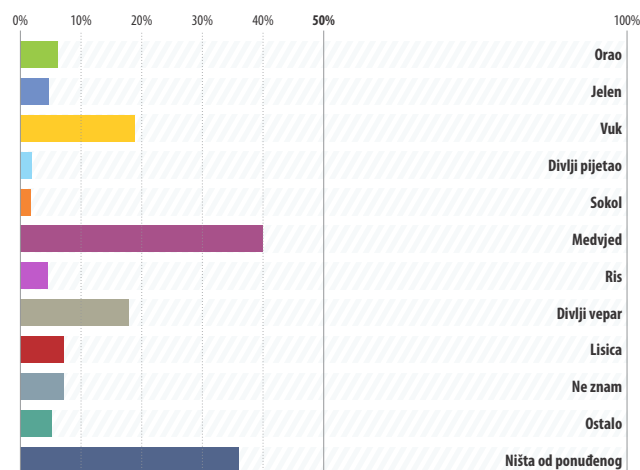
Percepcija i interakcija između posjetitelja i divljih vrsta jedna su od tema posebnog zanimanja. Upravo je to početna točka za zanimljiva promišljanja o ciljevima projekta, kao i mjera usporedbe uvijek aktualnih pitanja o suživotu čovjeka i prirode, što nas poziva na sve veću pažnju i prioritet. U ovom specifičnom kontekstu, turisti su pozvani da izaberu tri vrste među navedenim divljim životinjama koje bi mogle ograničiti njihove aktivnosti na području, referirajući se na mjesto gdje se izlet i anketa provodi.

Sveukupno, sumirani podaci pokazuju da posjet prirodnom okolišu na neki način ovisi o prisutnosti divljih životinja kao i svjesnosti čovjeka o njihovoj prisutnosti. Prilično uski krug vrsta razlog je za ograničavanje aktivnosti i za brigu o kretanju u okolišu, a bez sumnje je glavni među njima medvjed. Stoga, 40% turista navodi da je prisutnost velikih mesoždera koji

obitavaju u određenim područjima srednjoeuropskih planina faktor koji utječe i prema kojem ponekad ograničavaju svoje kretanje u prirodi.

Pitanje 19: Koja od ovih vrsta u divljini bi ograničila vaše provođenje slobodnog vremena u ovom području? Molimo vas da odaberete najviše 3 odgovora

Podaci pokazuju općenitu percepciju zabrinutosti prema medvjedu (40%) na svim pilot lokacijama.

Medvjed se smatra prijateljom u Nacionalnom parku Mala Fatra u Slovačkoj (80%), Nacionalnom parku Bükk u Mađarskoj (37,5%) i Nacionalnom parku Appennino Tosco-Emiliano u Italiji (30%).

Značaj ovih podataka leži ne samo u dokumentiranju objektivnih informacija, već i u mjerenju osjetljivosti i percepcije turista prema okolišu zaštićenih područja. Ovo istraživanje ima za cilj razumijevanje i promicanje održivog suživota među ekosustavima.

OSTANITE S NAMA ZA VIŠE INFORMACIJA!

UNIVERSITY
OF ŽILINA

GEO PARK
KARAVANKSKY
KARAVANKÉ

eurac
research

NOTITIA
savjetovanje & usluge

Bükk Nemzeti Park
Igazgatóság

Kamenjak
JAVNA USTANOVA KAMENJAK

